

POSTANOWIENIE

8 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 8 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku B. S.

z udziałem W. S. w miejsce zmarłego J. S.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej wniesionej przez J. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi

z 19 października 2021 r., III Ca 818/20,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od uczestniczki W. S. na rzecz wnioskodawczyni B.S. kwotę 2717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu niniejszego postanowienia uczestniczce W. S. do dnia zapłaty;

3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adw. M. W. wynagrodzenie w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł - podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług - tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnikowi J. S. w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z 19 października 2021 r. (sygn. akt III Ca 818/20) uczestnik postępowania J. S. oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłance określonej przez art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżącego jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na zarzuty podniesione w punkcie II petitum tej skargi, uzasadnione rażącym naruszeniem przez Sąd Okręgowy w Łodzi przepisów prawa materialnego oraz postępowania, które konkretyzują się, jako oczywiście zasadne, przy czym orzeczenie tego Sądu dotknięte jest oczywistymi uchybieniami.

Po wniesieniu skargi kasacyjnej zmarł w dniu 20 listopada 2022 r. uczestnik postępowania J. S. (dowód: odpis skrócony aktu zgonu – k. 38 i 43 akt Sądu Najwyższego). Zawieszone z tej przyczyny postępowanie kasacyjne postanowieniem Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2023 r. (k. 44 akt Sądu Najwyższego) zostało następnie podjęte postanowieniem Sądu Najwyższego z 26 października 2023 r. (k. 49 akt Sądu Najwyższego) z udziałem W. S. w miejsce zmarłego uczestnika postępowania. Z aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza 6 kwietnia 2023 r. (k. 46a wypis wymienionego aktu) wynikało bowiem, że spadek po J. S. nabyła w całości jego córka W. S..

Powołana przez pełnomocnika skarżącego przesłanka „oczywistej zasadności skargi” nie odniosła skutku. Jak wyjaśniono bowiem w obszernym orzecznictwie Sądu Najwyższego określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Skarżący powinien tę oczywistość uzasadnić, wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może, w konsekwencji, powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych. Mając na względzie wszystkie powyższe wywody stwierdzić należy, że do tego sprowadza się „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego - z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl., z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06, niepubl., z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl., z 29 listopada 2007 r., II CSK 460/07, niepubl., i z 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08 niepubl.). Pamiętać przy tym należy, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi, stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku Sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Także zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące naruszenia prawa materialnego, mające w istocie charakter polemiki

z ustaleniami faktycznymi sądów *meriti* i dokonaną przez te sądy oceną stanu faktycznego nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej, ani jej przyjęcia do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2022 r., I CSK 664/22, niepubl. oraz z 17 stycznia 2023 r., II PSK 58/22, niepubl.).

Odnosząc się wprost do wniosku pełnomocnika skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia stwierdzić należy, że analiza uzasadnienia tego wniosku nie potwierdza stanowiska strony skarżącej, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. We wniosku podniesiono w szczególności, że o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej świadczy to, że Sąd Okręgowy nie dostrzegł, że z pism procesowych uczestnika oraz jego pełnomocnika, a także stanowiska na rozprawie wynika żądanie rozliczenia nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny i zaliczenia ich na spłatę należną wnioskodawczyni. Tymczasem do tej kwestii szczegółowo odniósł się Sąd drugiej instancji, wyjaśniając z jakich przyczyn uznał, że uczestnik nie zgłosił takiego żądania na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Wyrażonego przez Sąd Okręgowy stanowiska co do tej kwestii nie można uznać za oczywiście wadliwego. W orzecznictwie utrwalone jest bowiem stanowisko, zgodnie z którym strona żądająca rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny, jest zobowiązana do zgłoszenia roszczenia prawidłowy sposób, bowiem sąd nie jest zobowiązany do działania w powyższym zakresie z urzędu. Żądanie takie strona oczekująca rozstrzygnięcia o nakładach poczynionych z majątku osobistego (wcześniej odrębnego) na majątek wspólny winna zgłosić w sposób precyzyjny i nie budzący wątpliwości na piśmie (zob. np.: postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lutego 2018 r., I CSK 215/17, niepubl.; z 4 kwietnia 2012 r., I CSK 323/11, niepubl.; z 1 grudnia 2011 r., I CSK 78/11, niepubl.; z 16 października 1997 r., II CKN 395/97, niepubl.). Zatem dla rozliczenia nakładów z majątku osobistego małżonka na majątek objęty wspólnością majątkową niezbędne jest zgłoszenie stosownych roszczeń, w sposób odpowiadający wymogom przewidzianym dla pozwu, co w sprawie nie nastąpiło. Gdyby nawet założyć tylko hipotetycznie - za stroną skarżącą - że zgłoszenie takiego żądania nastąpiło w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, to trafnie Sąd drugiej instancji zauważył, iż skoro o tym zgłoszonym żądaniu nie orzekł Sąd

pierwszej instancji, to uczestnik postępowania powinien był zgłosić wniosek o uzupełnienie postanowienia kończącego postępowanie o treść rozstrzygnięcia dotyczącego zgłoszonego żądania rozliczenia nakładów, czego jednak uczestnik zaniechał. W tej sytuacji nie mógł o tym żądaniu, chociażby skutecznie wcześniej zgłoszonym, orzekać merytorycznie dopiero na etapie postępowania apelacyjnego Sąd drugiej instancji. Z tych przyczyn nie można uznać, aby zarzuty dotyczące pominięcia rozstrzygnięcia w przedmiocie rozliczenia nakładów dokonanych przez uczestnika z majątku osobistego na majątek wspólny przesądzały o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Przesądza to również o tym, że o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przesądzają także zarzuty naruszenia prawa procesowego związane z zaniechaniem przeprowadzenia dowodów mających znaczenia dla ustalenia wysokości nakładów dokonanych przez uczestnika postępowania z majątku osobistego na majątek wspólny oraz zarzut nierozpoznania z tej przyczyny istoty sprawy.

Niewłaściwe ustalenie składu majątku wspólnego – w zakresie obejmującym ruchomości – skarżący powiązał z przepisem art. 233 § 1 i 2 k.p.c. Powołanie art. 233 § 2 k.p.c. jest w ogóle niezrozumiałe i w żaden sposób nie uzasadnione. Natomiast wszelkie konstrukcje zarzutów kasacyjnych z odwołaniem się do art. 233 § 1 k.p.c. są nieskuteczne w postępowaniu kasacyjnym ze względu na zakaz zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c., gdyż przepis ten dotyczy wprost oceny dowodów.

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie mogą przesądzać zarzuty odnoszące się do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Natomiast uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie zarzutu naruszenia art. 5 k.c. sprowadza się wyłącznie do przedstawienia własnego stanowiska prawnego skarżącego, którego zdaniem zachodziły przesłanki do zastosowania w sprawie tego przepisu. W żaden sposób wywód nie nawiązuje do argumentów zaczerpniętych z orzecznictwa sądów albo nauki prawa potwierdzających, że zachodziły przesłanki do zastosowania w sprawie tego przepisu. W tym zakresie wywody zawarte w tym uzasadnieniu sprowadzają się w istocie do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie stanowią zaś wykazania, że przy jego ferowaniu popełniono uchybienia w zakresie stosowania prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. Uzasadnienie

wniosku stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wskazać także należy, iż nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego - na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną - orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1¹ i 3, 391 § 1, 398²¹ i 13 § 2 k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

O przyznaniu od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adw. M. W. wynagrodzenia tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnikowi postępowania J. S. w postępowaniu kasacyjnym - podwyższonego o stawkę podatku od towarów i usług - Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 i § 4 ust. 1 -3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 10 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 2631) oraz stosowanego przez analogię § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), uznając za sprzeczne z Konstytucją (z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 92 ust. 1) różnicowanie stawek w wyżej wymienionych rozporządzeniach opłat za te same czynności adwokackie podejmowane przez nich jako pełnomocników z wyboru i w ramach pomocy prawnej udzielanej z urzędu.

[SOP]

(R.G.)